

חיבור עברי

יחידת לימוד אחת

הוראות לנבחן

- א. משך הבחינה: שלוש שעות.
 - ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בבחינה זו שישה נושאים (1-6).
נושאים 1-5 כוללים קטעים,
נושא 6 כולל מובאה (ציטטה).
- עליך לכתוב חיבור (בהיקף של 2-3 עמודים) על אחד מהנושאים = 100 נקודות.
- ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.
 - ד. הוראות מיוחדות:
 - (1) הקפד לציין את מספר הנושא שבחרת, ולהעתיק את כותרתו.
 - (2) הקפד על כתב ברור ועל תקינות הלשון, על כתיב נכון ועל פיסוק הגיוני.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב כסיוטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).
רשום "טיוטה" בראש כל עמוד טיוטה. רישום טיוטות כלשהן על דפים שמחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה!

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

בהצלחה!

בבחינה זו שישה נושאים (1-6).
בחר באחד מהנושאים וכתוב עליו חיבור (בהיקף של 2-3 עמודים).
הקפד לציין את מספר הנושא שבחרת ולהעתיק את כותרתו.

שים לב:

נושאים 1-5 כוללים קטעים לקריאה, נושא 6 כולל מובאה.
יש לכתוב חיבור בזיקה לקטע או למובאה ועל פי ההנחיות.

נושא 1: הצביון היהודי של מדינת ישראל

בהתאחדות הכדורגל הוחלט לקיים משחק כדורגל בליל ראש השנה תשס"ה. הרב הראשי לישראל, הרב יונה מצגר, פרסם בעיתונות מאמר, ובו ביקש לדחות את המשחק למועד אחר כדי להימנע מחילול החג, אולם בסופו של דבר התקיים המשחק כמתוכנן.

קרא את הקטע שלפניך, וכתוב מאמר העוסק בשמירה על הצביון היהודי של מדינת ישראל.
במאמך הבע את עמדתך בנושא תוך התייחסות לדברי הרב, ונמק אותה. בסס את דבריך על דוגמאות אחרות התורמות לצביון היהודי של המדינה (כגון איסור עבודה בשבת ואיסור מכירת חמץ בפסח).

אל תיגעו בראש השנה

(מעובד על פי מאמרו של הרב יונה מצגר, הרב הראשי לישראל, ידיעות אחרונות, י"ג באלול תשס"ד, 30 באוגוסט 2004)

[...] מאז היותנו לעם, לפני אלפי שנים, נתייחדו הימים הנוראים בקרבנו לתשובה, לחשבון נפש, לתפילה ולבקשה לקראת השנה החדשה שתבוא לטובה ולברכה. במשך אלפי שנים לא נס לחם של ימים אלה [...].
צא בערב ראש השנה לרחובה של עיר, וראה זה פלא – כל אחד באשר הוא יאחל שנה טובה לרעהו [...].
יש דברים שעדיין נותרו סמל המקשר את עמנו עם מורשתו.

[...] מדינת ישראל הצטיינה כל השנים בשמירת הצביון הציבורי של ערכי ישראל, אך חילול היום הקדוש במשחק כדורגל בין-לאומי ביום זה הוא שינוי מגמתי שלא היה כמותו בהיסטוריה של מדינתנו. שינוי זה פוגע ביסודות היהדות, המאמינה שהשימוש בלוח השנה העברי הוא חלק מהתרבות היהודית הלאומית ההיסטורית. עדיין יש בישראל קונסנזוס בנוגע לזיקה ליהדות, יש דברים שעוד נותרו קדושים לכולנו. אל לנו לתת יד לפגיעה בצביונה היהודי של מדינת ישראל. אני קורא לכל מי שיוכל להשפיע בנושא זה לשנות את תאריך המשחק, ולא לפגוע בערכי הקודש של עם ישראל.

נושא 2: עידוד המדע במדינת ישראל

בקטע שלפניך מוצגת זכייתם של מדענים ישראלים בפרס נובל למרות האמצעים הדלים שעמדו לרשותם.

קרא את הקטע, וכתוב מאמר ובו **דון** בחשיבות של עידוד המדע במדינת ישראל. במאמריך ה**בע** את עמדתך בנושא, **נמק** אותה ו**בסס** אותה בעזרת דוגמאות.

זכייה מעוררת גאווה והרהורים

(מעובד על פי מאמר מערכת, הארץ, כ"ו בתשרי תשס"ה, 11 באוקטובר 2004)

שני הפרופסורים הישראלים, אברהם הרשקו ואהרון צ'חנובר מהטכניון, זכו בשבוע שעבר בפרס נובל לכימיה לשנת 2004. בעקבות זכייה זו הצטרפו השניים לקבוצה מצומצמת של מדענים דגולים, שזכו בהישג בעל חשיבות עליונה. פרס נובל הוא חלומו הכמוס של כל מדען, האולימפוס של עולם המחקר.

מחקרם של הרשקו וצ'חנובר עוסק בפירוק חלבונים. השניים גילו את "תג המוות" של החלבונים: מולקולה המסמנת את החלבונים שנידונו לכליה ומאותתת לתא להרסם. המולקולה מכונה "אוביקויטין". היא התגלתה על ידי צמד המדענים בשנות השמונים, ומאז אלפי מחקרים – שלהם ושל ממשיכי דרכם – הוכיחו את תפקידה המרכזי במנגנון המסתורי המאפשר חיים [...]

אף על פי שבשארל הסבה הזכייה גאווה רבה, זכו הרשקו וצ'חנובר בפרס נובל לא בזכות התשתית של המדע הישראלי, אלא למרות הקשיים הרבים העומדים כאן לפני העוסקים במדע [...]

זמן קצר אחרי הזכייה, התריע צ'חנובר על הפגיעה המתמשכת – שכבר הגיעה למשבר של ממש – באוניברסיטאות ובמחקר. הוא קרא לשינוי סדרי העדיפויות הלאומיים כדי למנוע בריחת מוחות, לטיפול התשתית שתבטיח מדע תוסס ומחקר פורה, להשקעה בחינוך ולחזוק המחקר באוניברסיטאות. לדעתו, זהו המתכון המינימלי לזכייה בפרס נובל נוסף.

נושא 3: אמנות כמשקפת מציאות

הקטע שלפניך עוסק בתפקידו של הקולנוע הישראלי כמשקף את פניה השונים של החברה הישראלית. קרא את הקטע, וכתוב מאמר על תפקידה של האמנות הישראלית כמשקפת את המציאות שבה אנו חיים. במאמריך **הצג** יצירה מן האמנות הישראלית (מתחומים כגון קולנוע, תאטרון, ציור, צילום, מחול). **הסבר** כיצד יצירה זו מבטאת את המציאות הישראלית, **ודון** בחשיבותו של ביטוי זה. (תוכל לכתוב על יותר מיצירה אחת).

פני ישראל בקולנוע

(מעובד על פי מאמר מערכת, **הארץ**, י"ד בתשרי תשס"ה, 29 בספטמבר 2004)

כבר ב-1977, בפתח סרטו "דודה קלרה", הציב במאי הקולנוע אברהם הפנר את מצלמתו ברחוב בן יהודה בתל אביב, וצילם אותו. לכאורה היה זה צילום רגיל, פשוט ואפילו סתמי של רחוב תל אביבי בסתם יום של חול. אבל הצילום הזה ביטא בעצם הצהרה: – הוא החדיר לקולנוע הישראלי של אותה תקופה מידה של יום-יומיות רגילה, שגרתית ואפרורית אפילו, שכמעט שלא נראתה בארץ עד אז. – הוא אמר שזה מה שהקולנוע הישראלי צריך לעשות בעצם: להציב את המצלמה מול המציאות הישראלית, ופשוט לצלם אותה; ודווקא כך תתגלה לפנינו המציאות המקומית במלוא מורכבותה. בטקס חלוקת הפרסים של האקדמיה הישראלית לקולנוע, שציין את אחת השנים העשירות והמגוונות בתולדות הקולנוע, הוענק לאברהם הפנר פרס על מפעל חייו, כיוון שבשורתו הולכת ומתגשמת. משנות ה-80 מתפצל הקולנוע בישראל לעוד ועוד כיוונים, נושאים וסגנונות. הוא מציב לעצמו עוד ועוד יעדים בידוריים ואידאולוגיים: ודווקא כך, על ידי הגיוון ההולך וגובר, הוא מצליח לייצג את פניה השונים והרב-גוניים של החברה הישראלית, וללכד אותה לתמונה קבוצתית מדויקת ורלוונטית [...]

נושא 4: על חשיבות "השימור" בתחומים שונים

בקטע שלפניך הסופר עמוס עוז מציג גישה מיוחדת לנושא השימור בתחומים שונים בחיינו. קרא את דבריו, וכתוב מאמר תגובה. במאמך **הגב** על דבריו של עמוס עוז, **הבע** את עמדתך בנושא השימור, ו**נמק** אותה בעזרת דוגמאות מתחומים שונים כגון שמירת הטבע, שימור אתרים, שימור התרבות.

נגד שמירת הטבע

(מעובד על פי עמוס עוז, מתוך **הממד הציוני של שמירת הטבע**, דיון במועצת החברה להגנת הטבע, עריכה בני גבירצמן, תשמ"א 1981)

ועכשיו הגיע תורו של וידוי נורא. אני מתנגד לשמירת הטבע. עצם האידיאל של "שמירה" אינו מקובל עלי כמעט בשום תחום מתחומי החיים. לא באנו לעולם כדי לשמור או לשמר איזה דבר: ערכי טבע או מורשת תרבות. יש איזה עיוות בכל מסורת ובכל הַלֶךְ נפש אשר במרכזו עומד מעשה של "שימור". אין אנו יורשיו של מוזאון, ולא באנו לעולם כדי להסיר בסבלנות את האבק מעל מוצגים או כדי לצחצח את הזוגיות ולהוליך להקות של מבקרים הולכים על בהונותיהם מְשֻׁכֵּיית חמדה לשכיית חמדה. אין אנו קיימים אך ורק כדי לשמר ערכי תרבות או פלאי טבע, זיכרונות ילדות או שרידי אמנות, פן יהיו חיינו לחיי פולחן. העולם אינו מוזאון. גם הטבע אינו מוזאון. גם התרבות אינה מוזאון. מותר לגעת! מותר להזיז. לקרב. להרחיק. לשנות ולהטביע את חותמנו אנו. גע באבן. גע בחי. גע בזולת. בתנאי אחד... שנדע כיצד לגעת. [...] טיב הנגיעה יכול לשמש נושא לספרים גדולים. אתרכז בשאלת הנגיעה בטבע. אם להשיב על רגל אחת ובמילה אחת, אגיד: באהבה [...]

נושא 5: תופעת ההליכה בימינו

הקטע שלפניך מציג את ההליכה כפעילות ספורטיבית נפוצה. קרא את הקטע, וכתוב מאמר ובו **הצג** את תופעת ההליכה היום. **פרט** את סיבותיה, את השפעותיה ואת הדרכים לעידודה, **ודון** בשאלה באיזו מידה פעילות ספורטיבית זו רווחת בקרב בני נוער ומדוע.

פשוט ללכת

(מעובד על פי עדנה בוקשטיין, רותי דקל, **פשוט ללכת**, 2003)

הליכה בקבוצה הייתה מאז ומעולם חלק מטקסים בתרבויות שונות. בטקסי חג שונים לוותה ההליכה המשותפת בדגלי הלאום ובסמלי חג. מצעדים וצעדות מקובלים בקרב עמים שונים. בעבר נשאה הצעידה אופי מובנה שקשור לטקס לאומי. היום ההליכה היא יותר אישית ומשוחררת, והיא חלק משגרה של אורח חיים בריא. רופאים רבים ממליצים על שגרת הליכה קבועה.

מחקרים גילו שההליכה מסייעת לשפר יכולות מחשבתיות. הדבר בולט ביותר במחקרים שבדקו את השפעת ההליכה על שיפור הזיכרון אצל מבוגרים. במחקר שנערך בשנת 1999 על קבוצה שהשתתפה בתכנית הליכה, נמצא שיפור בזמן התגובה של המשתתפים, ביכולת לפתור בעיות, בזיכרון, בערנות, בחידוד החושים ובראייה המרחבית.

העיסוק בהליכה הוא מכנה משותף שעשוי לקרב בין אנשים שונים. בני דתות שונות ובעלי השקפות עולם מנוגדות, צעירים וזקנים, נשים וגברים – כל אלה יכולים למצוא את עצמם צועדים זה לצד זה וחולקים חוויה משותפת. ההליכה יחד יוצרת תחושה של מסע משותף, של חוויה חיובית המשרה אינטימיות. הליכה בקבוצה מעניקה תחושה של יחד, ועם זאת מאפשרת לכל פרט להתקרב אל הזולת במידה המתאימה לו.

נושא 6: "איזהו חכם? הלומד מכל אדם" (מסכת אבות, ד', א')

מקובל לחשוב שטוב ללמוד מבעל הידע, מהגדול ומהנחשב, ואילו מאמרה זו של חז"ל עולה כי חכם הוא זה הלומד מכל אדם.

כתוב מאמר ובו דון ברעיון זה של חז"ל: **הסבר** אותו, **הבע** את דעתך, **ובסס** את דבריך על דוגמאות.

בהצלחה!

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך התרבות והספורט